

передбачають проведення серед молоді продуманої пропаганди здорового харчування, організацію продуктивної навчально-пізнавальної та практичної діяльності студентів відповідно до правил наукової організації праці, формування в них культури здорового способу життя. Самосвідома реалізація молоддю зазначених технологій забезпечує їхній гармонійний духовний і фізичний розвиток, запобігає розвитку різноманітних захворювань.

Список використаної літератури

1. Бондин В. И. Проектирование здоровьесберегающих педагогических систем / В. И. Бондин // Теоретические и методические проблемы физической культуры : [юбилейный сб. науч. трудов, посвящ. 55-летию Института физ. культуры РГПУ]. – Ростов-на-Дону : РГПУ, 2004. – С. 13–14.
2. Глагошук О. Г. Педагогічні умови вдосконалення культури зміцнення здоров'я студентів в системі фізичного виховання у вищому навчальному закладі : Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Глагошук О. Г. // Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2008. – С. 8–11.
3. Козлова В. А. Упровадження здоров'язберігальних технологій у процес фізичного виховання студентів / В. А. Козлова // Гуманітарний вісник. – Переяслав-Хмельницький, 2011. – № 21. – С. 119–123.
4. Смирнов Н. К. Здоровьесберегающие образовательные технологии в современной школе / Н. К. Смирнов. – М. : АПК и ПРО, 2002. – 121 с.

*О. Л. Хромова,
м. Київ*

**ЗМІСТ, ФОРМИ І МЕТОДИ РОБОТИ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ
З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ БАТЬКІВ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОГО
САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ**

У статті розглянуто специфіку діяльності педагогічного колективу загальноосвітньої школи з педагогічної підготовки батьків учнів-старшокласників щодо професійного самовизначення.

***Ключові слова:** педагогічний колектив загальноосвітньої школи, підготовка батьків учнів-старшокласників, професійне самовизначення.*

Школа в усі часи розвитку суспільства намагалась посилити свій вплив на сім'ю, аби з її допомогою реалізувати виховний та інтелектуальний потенціал учня. У школі завжди існувало розуміння, що нормальна родина за своїми виховними можливостями перевищує будь-який інший соціальний інститут, оскільки він не спроможний скласти конкуренцію родині, ані у передачі соціальної інформації, ані у розвитку інтелектуальних та емоційних здібностей дитини. Розуміння цього в сучасному світі значно посилюється, у зв'язку з тим, що загальноосвітня школа, надто профільна, стає все більш зацікавленою у долученні до виявлення професійних здібностей учнів їхніх батьків, у створенні системи роботи з педагогічної підготовки батьків до професійного самовизначення їхніх дітей-старшокласників. У такій школі мають превалювати тенденції до розширення і зміцнення педагогічної взаємодії з сім'ями учнів, до перенесення центру діяльності на особистість дитини, створюватися всі необхідні умови для її особистісного і професійного

самовизначення.

Мета статті – обґрунтувати зміст, форми і методи роботи загальноосвітньої школи з педагогічної підготовки батьків щодо професійного самовизначення старшокласників на етапі формульованої частини експерименту.

Аналіз сучасного стану роботи школи з педагогічної підготовки батьків щодо професійного самовизначення старшокласників, здійснений під час констатувального етапу дослідження, підтвердив актуальність та доцільність дослідження обраної теми. Попередні результати констатації разом з проведеним аналізом науково-методичної та психолого-педагогічної літератури дають можливість стверджувати, що завдання розроблення і теоретичного обґрунтування змісту, форм і методів системи роботи школи з педагогічної підготовки батьків щодо професійного самовизначення старшокласників є своєчасними і надзвичайно важливими.

Вивчення зацікавленості батьків учнів експериментальних шкіл означеним питанням засвідчило: 69 % вважають, що така система є своєчасною і необхідною у нинішніх соціально-економічних умовах вибору молоддю життєвого і професійного шляху. Батьки (58 %) завважують, що їхні діти вперше серйозно починають замислюватися над проблемою “ким бути?” у 7–8 класах і вирішують її самостійно майже у 6% випадків. Проте більшість батьків (92 %) переконані, що суттєву роль у цьому процесі разом із ними мають відігравати школа і педагоги. Тієї ж думки дотримуються керівники навчальних закладів (94 %) і педагоги (72 %), які, втім, сумніваються (68 %) у своїй професійній спроможності надати учням та їхнім батькам необхідну фахову допомогу щодо професійного самовизначення старшокласників. При цьому вони об’єктивно вказують на недостатність необхідної матеріально-технічної бази і науково-методичного забезпечення школи. Водночас усю складність реалізації поставлених завдань дослідження на тлі сучасних соціальних і психолого-педагогічних умов підтвердила й професійна експертиза загального процесу педагогізації батьків у середній школі.

Мета формульованого етапу дослідження полягала у розробленні та теоретичному обґрунтуванні змісту, форм і методів системи роботи школи з педагогічної підготовки батьків щодо професійного самовизначення старшокласників, за якої батьки мали б змогу підвищувати свій педагогічний потенціал, а педагогічні працівники загальноосвітнього закладу – свій теоретичний і методичний фаховий рівень, удосконалювати навчально-методичне забезпечення. Зміст роботи школи з педагогічної підготовки батьків щодо професійного самовизначення старшокласників визначався загальною метою, завданнями і принципами виховання старших школярів у сучасній профільній школі, особливостями впливу сімей різного типу на виховання старшокласників, підвищенням виховної ролі батьків у професійному самовизначенні своїх дітей.

Розробляючи методика формульованого етапу дослідження, ми використовували наукові рекомендації, викладені у працях І. Беха, О. Кононко, колективу авторів: О. Рудницької, А. Болгарського, Т. Свистельнікової [1]. Розвиток і впровадження авторської системи роботи школи з означеної проблеми стають можливими за певних умов, сформульованих на основі досліджень І. Беха,

І. Зязюна, В. Кан-Каліка, здобутків зарубіжних учених. До таких умов належать: запровадження основних ідей особистісно орієнтованого підходу у взаємодії батьків і педагогів; удосконалення теоретичної та методичної підготовки вчителів до взаємодії з батьками учнів старших класів; застосування різноманітних форм і методів батьківсько-вчительської взаємодії. Покладена в основу формувального експерименту авторська система роботи школи з педагогічної підготовки батьків щодо професійного самовизначення старшокласників зумовила потребу в зміні її сутнісної характеристики – взаємодії педагогів і батьків, яка, своєю чергою, потребувала відповідного вдосконалення її організації.

У науковій літературі визначено, що взаємодія людини з іншими людьми – це особливий тип зв'язку, відносин, який передбачає взаємний вплив сторін і зміни. Особа відокремлює своє “Я” від інших, щоб потім сполучати його з іншими “Я”, але вже на вищому якісному рівні. У результаті такого процесу особистість формується як суб'єкт, але не перестає при цьому бути об'єктом [2]. Звідси можна зробити висновок про специфічність роботи школи з педагогічної підготовки батьків, яка полягає в тому, що протиставлення суб'єкта знання (того, хто вчить) і суб'єкта пізнання (того, кого навчають), яке є природним і позитивним для дитячого віку, не придатне для періоду дорослості, коли людина виявляється особливо чутливою до оцінювання своїх можливостей, зокрема батьківсько-виховних.

У рамках нашого дослідження взаємодія вчителя і батьків зорієнтувалася на побудову суб'єкт-суб'єктних відносин, що стало можливим завдяки використанню як методу педагогічної підготовки батьків діалогічного спілкування, заснованого на емоційній відкритості, довірі, прийнятті іншого як цінності у свій внутрішній світ.

Основними вимогами до реалізації такої взаємодії визначили: добровільність залучення до участі у процесі педагогічної підготовки обох учасників, усіх членів родини (за можливості); мотивацію участі батьків у спільних справах, яка б ґрунтувалась на турботі про всіх учнів класу, а не лише про свою дитину; поцінування вчителем усіх видів участі батьків у спільних справах.

Виходячи з аналізу одержаних даних про рівень науково-теоретичної і методичної підготовки вчителів до забезпечення роботи школи з педагогічної підготовки батьків щодо професійного самовизначення старшокласників, на стадії формувального етапу дослідження запроваджено постійно діючий психолого-педагогічний семінар для класних керівників, організували засідання педагогічного дискусійного клубу “Школа – джерело професійного вибору”; практичні заняття з різними категоріями педагогічних працівників “Педагогічне спілкування з батьками як творчий процес”, “Коллективні творчі справи з батьками і дітьми з різних типів сімей: підготовка і проведення”; огляд наукової та навчально-методичної літератури; випуск прес-релізів з проблеми професійного самовизначення юнацтва; проведення методичних консультацій для вчителів на базі методоб'єднання класних керівників. Кожна форма названої роботи спрямована на забезпечення конкретного кінцевого результату, заплановано проведення індивідуальних консультацій для вчителів, які

здійснюватимуться під нашим керівництвом у формі науково-методичного сервісу.

Особлива увага у рамках формувального експерименту приділяється підтримці діяльності батьківських комітетів і проведенню батьківських зборів, для чого розроблено комплекс авторських методичних сценаріїв [3]. Система роботи школи з педагогічної підготовки батьків щодо професійного самовизначення передбачає застосування широкого спектру названих форм педагогізації, специфіка яких визначається комплексом спеціально підібраних методичних матеріалів: анкет різного спрямування (“анкетне дзеркало”, “анкета самовизначення”); пам’яток для батьків різної спрямованості відповідно до теми зборів; методик, адаптованих нами спеціально для роботи з батьками щодо професійного самовизначення їхніх дітей-старшокласників: “Мотиви вибору професії” за М. Пряжниковим; “Професійні установки старшого школяра” за І. Кондаковим; “Діагностика професійних намірів старшокласника” за Е. Зеєром, О. Рудей; “Визначення рівня професійної спрямованості” за Е. Зеєром, О. Рудей.

Список використаної літератури

1. Бех І. Наукові засади проведення експерименту / І. Бех, О. Кононко // Рідна школа. – 2001. – №10. – С. 46–40.
2. Лисак Н.О. Педагогічна взаємодія у процесі професійної підготовки / Н. О. Лисак // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. – Вип. 19 (72). – Запоріжжя, 2011. – С. 166-167.
3. Хромова О.Л. Батьківські збори: 10–11 класи / О. Л. Хромова. – К. : Шк. світ, 2012. – 112 с. – (Бібліотека “Шкільного світу”).

К. І. Чорна,
м. Київ

СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ МЕТОДИ ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ ГІДНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

У статті визначено сутність поняття культури гідності особистості, розглянуто основні типи гідності старшокласників: людська, власна та національна гідність. Розкрито основні методи виховання культури гідності шкільної молоді.

Ключові слова: культура гідності, типи гідності, методи виховання.

Становлення відкритого демократичного суспільства передбачає заміну старих авторитарних зовнішніх способів регулювання поведінки людей на нові, внутрішні регулятори, орієнтовані на особистостей з високим рівнем гуманістичної моральності. Одним із таких регуляторів є почуття власної гідності, оскільки саме через нього найефективніше регулюється поведінка людини, яка добровільно у цілковитій відповідності, гармонії зі своїми почуттями й переконаннями здійснює вчинки, що відповідають моральним вимогам суспільства.

Окрім того, не менш важливою є нагальна потреба народу України у створенні умов для вільного саморозвитку, реалізації своїх прав і свобод, поваги власної гідності. Останнє зумовлено тим, що гідність була, є і завжди буде життєвою потребою особистості.

Актуальність проблеми культури гідності старшокласників визначено